

УДК 343.9

DOI [https://doi.org/ 10.32840/pdu.2019.4.19](https://doi.org/10.32840/pdu.2019.4.19)

О. О. Титаренко

кандидат юридичних наук, доцент,
докторант кафедри кримінального права та кримінології
Харківського національного університету внутрішніх справ

ЗАСТОСУВАННЯ SWOT-АНАЛІЗУ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ СТРАТЕГІЙ ВПЛИВУ НА ЗЛОЧИННІСТЬ ПІД ЧАС ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ КОМПЛЕКСНОЇ ПРОГРАМИ ПРОТИДІЇ ЇЇ

У статті досліджується можливість використання під час програмування протидії злочинності такого методу, як SWOT-аналіз. Визначається, що питанню використання в кримінологічних дослідженнях у напрямі програмування протидії злочинності, методології SWOT-аналізу приділяється не досить уваги. Розглянуто основні етапи застосування SWOT-аналізу під час формування державної програми протидії злочинності. За допомогою цього методу продемонстровано формування можливих стратегій впливу на злочинність, які можуть виступати базисом для розроблення концепції державної програми протидії злочинності в сучасних умовах. На підставі проведеного аналізу показників (факторів) внутрішнього та зовнішнього середовища, їхнього взаємозв'язку та впливу на стан протидії злочинності побудовано матрицю стратегічного вибору. Виділяється та розкривається зміст чотирьох можливих стратегій впливу на злочинність: 1) Стратегія успіху (оптимістична – SO); 2) Стратегія збереження впливу на злочинність (реалістична – ST); 3) Стратегія поступового активного впливу на злочинність (реалістична – WO); 4) Стратегія оборони, стагнація у протидії злочинності (песимістична – WT). Стратегія «SO» полягає в ефективному використанні наявних сил і можливостей зовнішнього середовища для впливу на злочинність, а саме – на її зменшення. Стратегія «WO» полягає в ефективному використанні можливостей зовнішнього середовища задля мінімізації впливу слабких сторін державної системи протидії злочинності. Стратегія «ST» передбачає використання сильних сторін державної системи протидії злочинності для відвертання загроз зовнішнього середовища. Стратегія «WT» включає в себе пошук оптимальних заходів, що допоможуть відвернути наявні загрози для системи протидії злочинності, не звертаючи уваги на її слабкі сторони. Обґрунтовується, що визначені варіанти стратегій впливу на злочинність, сформованих на підставі SWOT-аналізу, надалі з урахуванням можливих сценаріїв трансформації злочинності в Україні є необхідними для формування стратегічних цілей, завдань і способів розв'язання ймовірних проблем, побудови системи заходів впливу в державній програмі протидії злочинності.

Ключові слова: програмування, протидія злочинності, стратегія, аналіз, внутрішні та зовнішні загрози.

Постановка проблеми. В сучасних умовах протидії злочинності в Україні велике місце посідає питання організації цієї діяльності на державному рівні, що безпосередньо пов'язане з формуванням і реалізацією відповідних державних стратегічних документів, а саме: стратегії та програми протидії злочинності, своєчасність, повнота і якість розроблення та подальша реалізація яких суттєво

впливає на ефективність протидії злочинності в країні.

Проведений аналіз наявних безпекових (правоохоронних) стратегій, концепцій, програм, затверджених в Україні в період з 2015 по 2019 роки, показав, що в державі досі відсутні як єдина стратегія протидії злочинності, так і відповідна державна комплексна програма з її реалізації [1], а процес програмування протидії злочинності потребує вдосконалення, що зумовлює не тільки необхідність внесення

змін і доповнень у чинні нормативно-правові документи з питань формування та реалізації державних цільових програм, але й ширше використання наявної методології програмування, складником якої є SWOT-аналіз¹.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування політики протидії злочинності, розроблення стратегії та програмування протидії злочинності на державному рівні виступають і виступали об'єктом наукових пошуків таких вітчизняних учених, як: О.М. Бандурка, В.С. Батиргареєва, В.І. Борисов, В.В. Василевич, Р.С. Веприцький, М.Г. Вербенський, В.В. Голіна, Л.М. Давиденко, І.М. Даньшин, О.М. Джужа, С.Ф. Денисов, Т.А. Денисова, А.П. Закалюк, А.Ф. Зелінський, О.Г. Кальман, М.М. Ключев, В.В. Коваленко, М.В. Костицький, М.Г. Колодяжний, О.М. Костенко, О.Г. Кулик, О.М. Литвак, О.М. Литвинов, С.Ю. Лукашевич, П.П. Михайленко, Ю.В. Орлов, В.В. Сташис, В.Я. Тацій, В.О. Туляков, В.І. Шакун та інші. Наявні дослідження вітчизняних учених-кримінологів із питань програмування протидії злочинності здебільшого засвідчили, що жодна з державних програм (концепцій) у цій сфері, прийнятих впродовж 1993–2011 років, не була визнана повністю ефективною та такою, що досягла своєї мети. Частково такий стан зумовлений наявними недоліками в процесі їх формування, зокрема повнотою методології, яка застосовується під час програмування. Водночас питанню використання в кримінологічних дослідженнях із питань програмування протидії злочинності методології SWOT-аналізу приділялось не досить уваги [2; 3], хоча вона є обов'язковою під час підготовки правоохоронних програмних документів будь-якого рівня та дає змогу оцінити спроможність держави протистояти внутрішнім і зовнішнім кримінологічним загрозам [4, с. 185–186], що свідчить про актуальність дослідження.

¹ Зазначимо, що методології SWOT-аналізу є ключовим підґрунтям під час підготовки стратегічних документів (стратегій, програм, планів) будь-якого рівня і дають можливість оцінити спроможність держави протистояти криміногенним загрозам і забезпечити її громадську безпеку. Ці види аналізів активно використовуються для визначення рівня можливих загроз у сфері національної безпеки для формування ефективних стратегій [5, с. 105–107].

Мета статті полягає у визначенні можливих стратегій впливу на злочинність як базису для формування концепції державної програми протидії злочинності в сучасних умовах за допомогою методології SWOT-аналізу.

Виклад основного матеріалу. Питання реалізації у наукових дослідженнях SWOT-аналізу як важливого інструмента стратегічного планування знайшло відображення в публікаціях багатьох вітчизняних учених, серед яких – Л.Є. Довгань, М.З. Згуровський, І.М. Тесленок, З.Є. Шершньова, О.М. Шляхта та інші [6–11]. Їхні праці присвячені розгляду різних складників стратегічного планування, зокрема, й на основі застосування SWOT-аналізу. Водночас наукових досліджень у кримінології в частині програмування протидії злочинності з використанням цього методу поки що бракує. Хоча останнім часом спостерігається поступова активізація з боку вітчизняних учених щодо його застосування під час дослідження питань протидії окремим видам злочинності (наприклад, економічній злочинності, нелегальній міграції [2; 3]).

SWOT-аналіз виступає своєрідним інструментом, який хоча і не містить остаточної інформації для прийняття управлінських рішень, але дає змогу впорядкувати процес обмірковування всієї наявної інформації з використанням власних думок та оцінок. З огляду на це дослідження SWOT-аналіз дає змогу формувати загальний перелік стратегій протидії злочинності з урахуванням її особливостей – взаємовпливів правоохоронної системи та кримінального середовища, наявних внутрішніх і зовнішніх загроз – кримінального середовища. Широке застосування та розвиток цього методу пояснюються тим, що стратегічне управління пов'язане з великими обсягами інформації, яку потрібно збирати, обробляти, аналізувати, використовувати, а відтак виникає потреба пошуку, розроблення та застосування методів організації такої роботи [12]. Мета використання SWOT-аналізу під час здійснення програмування протидії злочинності полягає в демонстрації можливостей системного підходу до планування протидії злочинності

на державному рівні. Такий підхід дає змогу визначити вірогідні стратегії впливу, середньострокові стратегічні цілі та завдання, оцінити шанси на успіх і можливі загрози, раціонально розподілити наявні ресурси, необхідні для досягнення цих цілей.

Зазначимо, що під час проведення SWOT-аналізу суб'єкт дослідження (зокрема, і головний розробник програми) має справу з параметрами, які характеризуються складністю і невизначеністю (зокрема, через відсутність повної інформації про них), що вимагає від нього більшої уваги, ретельного відбору та аналізу статистичних і фактичних даних, оцінки їхніх пріоритетів. Досліджуються наявні внутрішні та зовнішні загрози. Водночас практика проведення SWOT-аналізу показує, що з усіх наявних сильних і слабких сторін, можливостей і загроз зовнішнього середовища необхідно вибирати найбільш важливі фактори. При цьому, щоб не відчувати труднощів під час подальшого аналізу, різними вченими рекомендується обмежитись їх кількістю від 5 до 7 факторів, або не більше 10 факторів для кожного напрямку [2; 3; 13; 14, с. 56; 15]. Є різноманітні процедури з виявлення взаємозв'язків між факторами внутрішнього та зовнішнього середовищ і визначення основних напрямів розвитку системи. Водночас загальну архітектуру SWOT-аналізу здебільшого подають у вигляді 4 етапів:

1 етап – визначення сильних "S" і слабких "W" сторін у внутрішньому безпечному середовищі. До сильних сторін сфери "S" (Strengths), враховуючи спрямованість дослідження, доцільно віднести такі фактори: сформована система державної протидії злочинності; наявна функціональна правоохоронна система; збільшення кількості правоохоронних органів (НАБУ, ДБР); покращення ефективності з координації співробітництва та взаємодії між правоохоронними органами на національному та міжнародному рівнях; розпочата реформа МВС України та судова реформа; наявність розгалуженої системи ВНЗ з підготовки кадрів для правоохоронних органів; значний науковий потенціал у сфері протидії злочинно-

сті (наявність НДІ, наукових лабораторій); початок реформування пенітенціарної системи України; спрямованість діяльності правоохоронних органів на захист прав і свобод людини; активізація комунікації правоохоронних органів із громадськістю в питаннях профілактики злочинності (наприклад, *community policing*); активізація запровадження НПУ кращих зарубіжних практик із забезпечення громадського порядку та протидії окремим видам злочинів; поступове покращення технічного оснащення правоохоронних органів (НПУ, НГУ); забезпечення правоохоронними органами поступового зниження рівня злочинності (2016–2018 рр.) та ін.

Сфера "W" (Weaknesses) відображає слабкі сторони функціонування системи протидії злочинності в сучасних умовах, до яких можна віднести такі фактори: відсутність затвердженої державної політики, стратегії та програми протидії злочинності (є недоліком організаційно-управлінського характеру); повільні темпи проведення реформи НПУ, прокуратури, пенітенціарної системи; недостатність матеріально-технічного забезпечення правоохоронних органів та їх фінансування²; наявність корупційних ризиків і можливість правоохоронців та суддів бути втягненим у злочинну діяльність; існування практики затягування розгляду кримінальних проваджень у судах (поширюється зневіра громадян у реальність правосуддя); відсутність єдиної системи та практики проведення якісних короткострокових і середньострокових прогнозів трансформації злочинності в країні; недоліки в механізмах протидії окремим видам злочинів; некомплект (брак кадрів) у правоохоронних органах; збільшення рівня окремих видів злочинності (тяжких та особливо тяжких злочинів, незаконний обіг наркотичних засобів, незаконний обіг зброї, злочинів проти громадського порядку, злочинів проти правосуддя, кіберзлочинності, рецидивної злочинності тощо) [17], активізація організованої злочинності; недостатність нормативно-правового забезпечення протидії злочинності та ін.

² Поступова держава збільшує видатки на правоохоронні органи останні роки. Наприклад, тільки у 2019 р. фінансування МВС України збільшили на 25% порівняно з 2018 р. [16].

2 етап – визначення можливостей "О" і загроз "Т" у зовнішньому безпековому середовищі. До можливостей сфери "О" (Opportunities) можна віднести такі фактори, які сприятимуть протидії злочинності: стабілізація соціально-політичної обстановки в країні (результати проведених у 2019 р. демократичних виборів Президента України та позачергових виборів до Парламенту); завершення реформи МВС України та НПУ за європейським зразком, перезапуск реформи прокуратури; формування сучасної державної політики в сфері протидії злочинності; збільшення фінансування на розвиток державної системи протидії злочинності завдяки міжнародним донорам і раціональному використанню місцевих бюджетів на підтримання громадської безпеки; запровадження механізму спрямування коштів, отриманих від реалізації арештованого та конфіскованого майна, здобутого злочинним шляхом, на реалізації профілактичних заходів; посилення міжнародного співробітництва у протидії організованій злочинності, кіберзлочинності, тероризму та нелегальній міграції; розширення можливостей щодо залучення населення до профілактики правопорушень; підвищення кваліфікації працівників правоохоронних органів; використання новітніх технологій; зменшення криміногенного впливу соціальних та економічних факторів; децентралізація правоохоронних органів і системи протидії злочинності (спрямованість на вирішення проблем громади та підвищення рівня громадської безпеки в громадах)^{3*}; розвиток інформаційно-комунікативних технологій (далі – ІКТ) та ін.

Сфера "Т" (Threats) характеризується наявністю загроз, які заважають протидії злочинності, а саме: продовження збройної агресії Російської Федерації проти України (активізація військових дій на сході України); непослідовність соціально-економічної політики; високий рівень бідності та безробітних громадян, проблема внутрішньо переміщених осіб; висока залежність національної економіки від міжнародних кредитів; високий рівень

соціальної напруженості населення; низький рівень довіри громадян до правоохоронних і судових органів; активізація транснаціональної організованої та поширення кіберзлочинності; високий рівень терористичної загрози; недоліки інформаційної політики (у частині убезпечення від негативного впливу російської пропаганди на свідомість українців); недоліки етнонаціональної політики, що створюють загрози виникнення конфліктів на релігійному, культурному та мовному ґрунті; політико-правовий популізм; наявність значної кількості нелегальної зброї у громадян внаслідок проведення АТО/ООС; географічне розташування України є вигідним для транзиту наркотичних засобів, торгівлі людьми, нелегальної міграції; наявність прикордонних територій із потенційною імовірністю виникнення сепаратистських рухів унаслідок деструктивних дій із боку іноземних країн (Придністровської Молдавської Республіки, Румунії, Російської Федерації).

3 етап – зіставлення сильних і слабких сторін із загрозами та можливостями та 4 етап – вибір стратегії⁴3 (сценарію).

На підставі проведеного нами аналізу показників внутрішнього та зовнішнього середовищ, їхнього взаємозв'язку та впливу на досліджувану систему (об'єкт), а в нашому випадку це стан протидії злочинності, є можливість з урахуванням наявних методичних розробок

⁴ Щодо останнього, то формуються чотири основні стратегії. Наприклад, Стратегія № 1 "SO" (сили – можливості / maxі-maxі) – це найбільш сприятлива ситуація, яка передбачає зосередження на сильні сторони власної системи із використанням при цьому наявних можливостей зовнішнього середовища. Однак ця стратегія спирається на часткове ігнорування можливих загроз. Стратегія № 2 "ST" (сили – загрози / maxі-mini) передбачає використання сильних сторін для відвертання загроз. Такий варіант стратегій не передбачає врахування наявних зовнішніх можливостей і зосереджується на тому, як уникнути реальних загроз для системи з урахуванням її сильних сторін. Стратегія № 3 "WO" (слабкості – можливості / mini-maxі) спрямована на мінімізацію впливу слабких сторін системи у разі реалізації наявних можливостей середовища. Вона заснована на ситуації, коли можуть бути реалізовані реальні можливості, за умови ігнорування її слабких сторін. Стратегія № 4 "WT" (слабкості – загрози / mini-mini) заснована на пошуку оптимальних заходів, що допомагають відвернути загрози для системи, не звертаючи уваги на її слабкі сторони. За всіх стратегій система намагатиметься перетворити свої слабкі сторони (працюючи над усуненням недоліків) на сильні, а загрози – на сприятливі стратегічні альтернативи (можливості).

³ Сьогодні вже реалізуються проекти для територіальних громад: «Поліцейський офіцер громади» та «Центри безпеки громадян» [18].

вітчизняних учених [19, с. 167] щодо практичного застосування SWOT-аналізу, побудувати матрицю стратегічного вибору такого змісту (рис. 1):

Надалі в загальних рисах опишемо кожну з наведених стратегій.

Наприклад, *Стратегія успіху (максі-максі)* полягає в ефективному використанні наявних сил (сильних сторін наявної державної системи протидії злочинності) і можливостей зовнішнього середовища для впливу на злочинність, а саме – на її зменшення. Для реалізації цієї стратегії необхідно, зокрема: формування сучасної державної політики у сфері протидії злочинності; збільшення фінансування на розвиток державної системи протидії злочинності завдяки міжнародним донорам і раціональному використанню коштів місцевих бюджетів (зокрема, запровадження механізму спрямування коштів, отриманих від реалізації арештованого та конфіскованого майна, здобутого злочинним шляхом, на реалізацію профілактичних заходів), виділених на забезпечення громадської безпеки і публічного порядку; завершення реформування МВС України за європейським зразком; перезапуск реформи прокуратури; посилення міжнародного співробітництва у протидії організованій злочинності, кіберзлочинності, тероризму та нелегальній міграції; посилення кримінальної відповідальності за окремі види злочинів; розширення можливостей щодо залучення населення до профілактики правопорушень; підвищення кваліфікації працівників правоохоронних органів; розширення використання новітніх технологій (ІКТ) у протидії злочинності; зменшення криміногенного впливу соціальних та економічних

факторів (через реалізацію відповідних реформ); децентралізація правоохоронних органів і системи протидії злочинності (спрямованість на вирішення проблем громади та підвищення рівня громадської безпеки в громадах); запровадження кращих зарубіжних практик із протидії злочинності; інтеграція в європейську безпекову сферу; зміщення акценту в боротьбі зі злочинністю від карної політики до соціальної профілактики, поширення ситуативного попередження злочинності, а також профілактика через покращення навколишнього середовища (Crime Prevention through Environmental Design – CPTED) [20].

Стратегія поступового активного впливу на злочинність (міні-максі) полягає в ефективному використанні можливостей зовнішнього середовища задля мінімізації впливу слабких сторін державної системи протидії злочинності. Для реалізації цієї стратегії необхідно, зокрема: продовження реформ НПУ, прокуратури, пенітенціарної системи; покращення матеріально-технічного забезпечення правоохоронних органів; зниження корупційних ризиків та усунення можливості правоохоронців і суддів бути втягненими у злочинну діяльність (активізація роботи НАБУ, НАЗК, ДБР, ДВБ НПУ); підвищення привабливості та забезпечення соціальних гарантій поліцейської професії (зменшення відтоку кадрів, насамперед, з НПУ); удосконалення механізмів протидії окремим видам злочинів (наприклад, проти громадської безпеки, кіберзлочинність, незаконний обіг наркотиків, злочини проти власності); орієнтування діяльності правоохоронних органів на протидію (зниження) окремих видів

Стратегія SO-OS	Стратегія WO-OW
Максі-максі (<i>Стратегія успіху</i>) – оптимістична	Міні-максі (<i>Стратегія поступового активного впливу на злочинність</i>) – реалістична
Стратегія ST-TS	Стратегія WT-TW
Максі-міні (<i>Стратегія збереження впливу на злочинності</i>) – реалістична	Міні-міні (<i>Стратегія оборони, стагнація у протидії злочинності</i>) – песимістична

Рис. 1. Матриця стратегічного вибору протидії злочинності

злочинності (наприклад, корисливо-насилницької злочинності, організованої та рецидивної злочинності, економічної злочинності, незаконного обігу наркотиків, незаконного обігу зброї, злочинів проти громадського порядку, кіберзлочинності, злочинів проти безпеки дорожнього руху, корупційних злочинів), запровадження єдиної системи та практики проведення якісних короткострокових і середньострокових прогнозів трансформації злочинності; удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення системи протидії злочинності; формування перспективних державних комплексних програм із протидії злочинності (з використанням диференційованого підходу); продовження застосування правоохоронними органами підходу «community policing» в профілактики злочинності; запровадження електронного суду (у перспективі прискорення розгляду кримінальних проваджень і відхід від практики затягування такого розгляду).

Стратегія збереження впливу на злочинності (максі-міні) передбачає використання сильних сторін державної системи протидії злочинності для відвертання загроз зовнішнього середовища. Протидія злочинності за умови інтенсифікації загроз (як внутрішніх, так і зовнішніх) буде відбуватися в складних умовах і супроводжуватиметься її відтворенням. Основним завданням цієї стратегії буде зберегти наявний вплив на злочинність за збереження системи протидії злочинності. Реалізація цієї стратегії полягатиме в мобілізації зусиль усіх правоохоронних органів задля стримування злочинності, посилення кримінально-правового впливу, ситуативній профілактиці, переорієнтації правоохоронних органів виключно на протидію тяжким та особливо тяжким злочинам.

Стратегія оборони, стагнація у протидії злочинності (міні-міні) – фактично це найменш сприятливий варіант державного впливу на злочинність. Ця стратегія повинна включати в себе пошук оптимальних заходів, що допоможуть відвернути загрози (зокрема, збільшення рівня бідності та безробітних, корумпованість правоохоронної та судової системи, активізація

військових дій на сході України, високий рівень соціальної напруженості, низький рівень довіри до правоохоронних органів, активізація транснаціональної злочинності, кіберзлочинності, активізація міграційних процесів, недоліки інформаційної та етнонаціональної політики) для системи протидії злочинності, не звертаючи уваги на її слабкі сторони. За таких обставин стратегія буде спрямована на забезпечення громадської безпеки та порядку, посилення кримінально-правової політики, зміст самої профілактики може бути суттєво знижений. Як наслідок – збільшення рівня корисливо-насилницької злочинності, організованої злочинності, рецидивної злочинності, злочинності неповнолітніх.

Надалі з використанням експертних оцінок, зокрема PESTEL-аналізу⁵, визначається можливість (реалістичність) реалізації відповідної стратегії в сфері протидії злочинності з врахуванням поточних і прогнозованих факторів зовнішнього середовища.

Висновки і пропозиції. Для формування концепції державної комплексної програми є необхідним визначення як стратегії протидії злочинності, так і напрямів її реалізації. Це можливо з використанням саме SWOT-аналізу, який надалі допоможе визначити оптимальну стратегію, реалізація якої може забезпечити вплив на досліджуваний об'єкт (злочинність) у майбутньому за найбільш прийнятним (кращим) сценарієм.

Наведено варіанти стратегій впливу на злочинність, сформованих на підставі SWOT-аналізу, надалі з урахуванням можливих сценаріїв трансформації злочинності в Україні, які є необхідними для формування стратегічних цілей, завдань і способів розв'язання ймовірних проблем (системи заходів), які можуть бути покладені в основу концепції державної програми протидії злочинності.

⁵ Цей аналіз спрямований на виявлення політичних, економічних, соціальних, технологічних, екологічних і правових аспектів зовнішнього середовища [10], які можуть вплинути на стан протидії злочинності. Метою PESTEL-аналізу є моніторинг змін зовнішнього середовища за шістьма напрямками і виявлення тенденцій, подій, які впливатимуть на вироблення стратегії впливу на злочинність.

Список використаної літератури:

1. Титаренко О.О. Стан стратегічного планування та програмного забезпечення у сфері протидії злочинності в сучасних умовах. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2019. № 1. С. 66–79.
2. Некрасов В.А., Мельник В.І. Застосування SWOT- та PESTEL-аналізів у системі протидії злочинам у сфері економіки, а також при визначенні загроз економічній безпеці держави. *Проблеми законності*. 2017. Вип. 136. С. 193–204.
3. Купрієнко Д.А. Застосування SWOT-аналізу при визначенні загроз нелегальної міграції в Україні. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького*. 2014. № 2 (62). С. 31–45.
4. Мозоль С.А. Кримінологічна безпека в Україні : монографія. Харків : Константа, 2018. 482 с.
5. Горбулін В.П., Качинський А.Б. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки : монографія. Київ : НІСД, 2010. 288 с.
6. Форсайт економіки України: середньостроковий (2015–2020 роки) і довгостроковий (2020–2030 роки) часові горизонти : монографія / А.О. Болдак, О.А. Гавриш, В.В. Дергачова, Я.І. Кологривов та ін. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». Київ, 2015. 136 с.
7. Тесленок І.М., Кримська Л.О. Стратегічний аналіз зовнішнього середовища в системі управління промисловим підприємством : монографія / Запорізький національний технічний університет. Запоріжжя, 2012. 109 с.
8. Геоеніомічні сценарії розвитку і Україна : монографія / М.З. Згуровський, Ю.М. Пахомов, А.С. Філіпенко, В.Г. Андрійчук, І.К. Бистряков, В.С. Будкін та ін. Київ : Видавничий центр «Академія», 2010. 323 с. URL: https://pidruchniki.com/16451021/ekonomika/geoekonomichni_stsenariyi_rozvitku_i_ukrayina (дата звернення: 01.08.2019).
9. Згуровський М.З., Переверза К.В. Методика побудови сценаріїв розвитку України з використанням SWOT-аналізу. *Системні дослідження та інформаційні технології*. 2009. №. 2. С. 7–17.
10. Шершньова З.Є. Стратегічне управління : підручник. 2-е вид., перероб. і доп. Київ : КНЕУ, 2004. 699 с. URL: <https://buklib.net/books/24508/> (дата звернення: 01.08.2019).
11. Довгань Л.Є., Каракай Ю.В., Артеменко Л.П. Стратегічне управління. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 439 с.
12. Коновалова О.В. SWOT-аналіз як основний інструмент стратегічного управління, його переваги і недоліки. URL: http://www.rusnauka.com/3_SND_2010/Economics/58123.doc.htm (дата звернення: 01.08.2019).
13. Репін М.В. Застосування процедур SWOT-аналізу при плануванні профілактичних заходів з охорони праці на державному рівні. *Проблеми охорони праці в Україні*. 2013. Вип. 25. С. 39–45. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pop_2013_25_7 (дата звернення: 01.08.2019).
14. Берданова О.В., Вакуленко В.М., Тертичка В.В. Стратегічне планування : навч. посібник / Львів : ЗУКЦ, 2008. 138 с.
15. SWOT-аналіз – основа формування маркетингових стратегій : навч. посіб. / за ред. Л.В. Балабанової. 2-е вид., випр. і доп. Київ : Знання, 2005. 301 с.
16. Фінансування Міністерства внутрішніх справ у бюджеті-2019 збільшили ще на 25%. URL: https://24tv.ua/ru/artem_ovdienko_tag6255 (дата звернення: 01.02.2019).
17. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення 2013–2018 роки, 6 м. 2019 років. *Генеральна Прокуратура України* : офіційний сайт. URL: http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113897&libid=100820&c=edit&c=fo# (дата звернення: 01.08.2019).
18. Рекомендації щодо створення центрів безпеки громадян. Інформаційний посібник. 2018. 230 с. URL: https://hromady.org/wp-content/uploads/2019/02/Посібник_U-lead_new-version_1807_web.pdf (дата звернення: 01.03.2019).
19. Войтко С.В., Воронкова І.Ю. Застосування SWOT-аналізу для розробки стратегічних напрямів кластероутворення поліграфічних підприємств. *Регіональна економіка*. 2016. № 1. С. 165–171. URL: http://ird.gov.ua/pe/re201601/re201601_165_VoytkoSV,VoronkovaIY.pdf (дата звернення: 01.08.2019).
20. Титаренко О.О. До питання спеціальних методів дослідження зв'язку архітектурно-просторових характеристик середовища і його криміногенності. *Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених* : тези доп. учасників наук.-практ. конф. з нагоди святкування Дня науки, відзначення Дня Європи та 70-річчя заснування Ради Європи (м. Харків, 16 травня 2019 р.), МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2019. С. 176–181.

Tytarenko O. The using of SWOT-analysis to determine the strategies of influencing crime in the formation of a state complex program to counteraction it

The article is devoted to the study of the possibilities of using such a method as SWOT-analysis in programming crime counteraction. It is substantiated that insufficient attention is paid to the use of the methodology of SWOT-analysis in criminological studies in the field of programming counteraction crime. The main stages of the application of SWOT analysis in the formation of the state program of counteraction crime are considered. Using this method, the formation of possible strategies for influencing crime is demonstrated, which can serve as a basis for developing the concept of a state program of counteraction crime in modern conditions. Based on the analysis of indicators (factors) of the internal and external environment, their relationship and impact on the state of counteraction crime, a strategic choice matrix is proposed. Stands out and reveals the contents of the four possible strategies to impact on crime, namely: 1) Strategy for success (optimistic – SO), 2) Strategy for maintaining influence on crime (realistic – ST), 3) Strategy for gradual active influence on crime (realistic – WO), 4) Defense strategy, stagnation in the fight against crime (pessimistic – WT). The "SO" strategy is to effectively use the available forces and capabilities of the external environment to influence crime, namely, to reduce it. The "WO" strategy is to effectively use the capabilities of the external environment to minimize the influence of weaknesses in the state system of counteraction crime. The "ST" strategy provides for the use of the strengths of the state system of counteraction crime to prevent threats to the external environment. The "WT" strategy includes the search for optimal measures that will help prevent obvious threats to the system of counteraction crime, not paying attention to its weaknesses. It is substantiated that the above options for strategies for influencing crime, formed on the basis of a SWOT-analysis, in the future, taking into account possible scenarios of the transformation of crime in Ukraine, are necessary for the formation of strategic goals, objectives and ways of solving possible problems, building a system of measures on crime impact in the state program for counteraction crime.

Key words: programming, counteraction crime, strategy, analysis, internal and external threats.